

Domonkos László

Törököt fog(t)unk

A város, sok magyar sorstársához hasonlóan, harcolt a benyomuló oszmán hadakkal. Mire a hódoltság bekövetkezett, és nagysokára tovatűnt, a vidék többé-kevésbé azonos képet mutatott sok-sok magyar táj látványával: ameddig a szem ellát és azon is túl – elvadultan burjánzó parlagföldek, itt-ott égnek meredő romok, pusztulás, néptelenség, az enyészet országa, pusztaság. Feljegyezték: míg Szabadka környékén két-háromszáz évvel korábban egymástól alig öt-hat kilométerre estek a falvak, most legalább 20-30 kilométerre. Bács-Bodrog vármegyében 1522-ben 264 lakott helységet tartottak nyilván – a 18. század elején ez a szám 55... És a tudatokba belemaródott, emlékekbe beleégett-agyonperzselődött irtózatok végeláthatatlan sorát még nem is említettük: az élve kardélre tűzött és ott forgatott csecsemők testecskéi; a szoptató anyák levágott mellbimbói – hogy ne táplálhassák többé gyaur (mellékesen szigorúan szintűgy elpusztítandó) gyermekeiket; a porrá égett falvak, házak, fészerek, istállók, elhajtott jószágok, elrabolt javak, a rabkaravánok végtelenbe vesző szekérsorai, a nevetséges „gyaur” vétkeért levágott kezek látványa; no meg a sok-sok fiatal és idősebb férfi – a magyar harcosok – élettelen teste, mindenfelé. Mezőkön és várfalakon, házak között és benn a házakban, országúton és karóban, csatatéren és erdőszélen. Mindenütt, mindenhol. És a többi, a többi... VÉRÖZÖN lábaiknál, bú s kétség fölöttük, halottak özöne, hollók, üszkők, s az üldözötteket a kard el is éri barlangjukban. A hazában meg nemcsak hont nem lenni, de jószerevével teremtett lelkeket sem. Szinte nem maradt egy falunk. Kiirtva minden.

Megmaradt viszont – játékos-kedvesen emlékeznek és emlékeztetnek olykor rá még komoly rádióműsorok is – több szó (például a *harácsolás*), kifejezés (*hátra van még a feketeleves*), szólásmondás (*törököt fogtunk, nem ereszt; rossz szomszéd-ság, török átok*), no meg Gül baba türbéje, *Ali baba meg a negyven rabló* klasszikus meséje az *Ezeregyéjszakával* és a *janicsár* szó máig tökéletesen alkalmazott jelentéstartalma. No meg „a mesés Kelet” egész mitologikus univerzuma, elsősorban Isztambullal, mely 1453-ig Bizánc néven az európai keresztény világ Rómához mérhető-hasonlítható középpontja vala, immáron mesés Sztambulként benne turistáskodván, évtizedekig nagy irhabundaturnékat lehetett tenni, a törökök vendéglátó szeretettel fogadtak („dsere, madsar testver”), és még dal is szóla arról, hogy Isztambul, vágyom nálad lenni bitangul, és randevúunk egyszer talán a Boszporusz partján.

A város egyik szervezetének tagjai egyszer gondoltak egy nagyot, és emlékbelszket állítottak a hódítók ellen szűkebb és tágabb hazájukat védők emlékére és tisz-

teletére. Arra a helyre tették, ahová az oszmán inváziós seregek ellen harcolók végső nyughelyükre letek, hosszú és véres küzdelmek után, mint annyian és anynyifelé. Fel is írták: „Tisztelgünk a keresztény hősi halottak előtt”. Persze, amint ez lenni szokott, most is akadtak, akik ennyit nem tartottak elégségesnek: a szöveg elé írták a Nagy Humanista Igazságot: „A halott katona nem ellenség.” Ez persze így igen sokaknak nem tetszett, sőt. Hangoztatták, hogy a mondat ugyan szentigaz, de hozzátették – vagy teheték volna – azt is, hogy AKKOR viszont ezek a katonák bizony nemcsak hogy nagyon is ellenségek voltak, de összemosni az áldozatot a gyilkossal, a védőt a támadóval, a hazát oltalmazót az idegen agresszorral nem-csak korlátoltan gusztustalan és ízléstelenül ocsmány, de felháborítóan, vérlázító módon hazug és hazaáruló cselekedet is, melynek álszent ostobaságánál csak rendkívüli kártékonyága nagyobb, merthogy az obeliszken, önként és dalolva, török nyelvű felirat is elhelyeztetett, ezzel a szöveggel: „Nyugodjanak békében az elesett hősi halált halt török harcosok.” Ezek szerint tehát magyar nézőpontból – hiszen a felirat Magyarországon olvasható HŐSI HALÁLT haltak a hódító, Magyarországot elpusztító és szinte kiirtó birodalom katonái. Itt tartunk most. Ja, hogy el ne felejtsem: a szóbanforgó város neve Eger.

Bőség (2011, olajtempera, vászon, 190×195)